وڃان سو وڃان ڪيڏانهن

توهان سڀني مان ڪڪبہ ڏاڍي ٿي آهيان پر وڃان سو وڃان ڪيڏانهن توهين تہ سڀ چوندا سرستي شادي ڪري ڇڏ.

پر پيءُ صاحب ڪري سرڪاري نوڪري ڪو دڪان دڙو تہ اٿس ڪونہ. تنهن جا مهيني مهيني پونج پنجوءَ وارا ڪٽجي پيا آهن. ڪٿان ڏن ڪٺو ڪري جو مون لاءِ گهوٽ خريد ڪري اچي ويچارو ڏاڍو ترسيو تہ پهرين منهنجي شادي ٿئي. نيٺ اميءَ چيس "پڙٽ تون پنهنجي مومل وٺي اچ، سرستيءَ جون ٿيٿيهن جي آهي لکيو هوندس تہ گهر ويٺي اچي گهوٽ ملندس‌ٻين جون تہ چالهين پنجاهين جون ويٺيون آهن."

سو نيٺ منهنجو سون جهڙو پاءُ ڪلر گهلي آيو گهر ۾. نہ ڏيتي نہ ليتي، الٽي ڪهڙن مٽن اپياڳتن جي ڌيءَ وٺي ويس ڪاليج ۾ٽي. ڪو ڪڙ ڪونهي ڇوريءَ ۾. چوانس اوٻرگهہ ٿئني. ڦوٿو ڪير ۾ وڌءِ تہ ٻلهيءَ جو ڍڪ ڪٽي ڦٽو ڪيئي ڇا؟ٻس منهنجو چوڻ ۾ ڇوريءَ جوسٽنو چاڙهڻ. ڪن ڏيئي‌ٻڌم تہ مڙس کي ويٺي چوي، "سرستي ڪا منهنجي سس لڳي ڇا؟ جو ٻون تي ڪيي هيڏيون."

مون کيبہ لڳا خار وڃي سنان جاءِ ڏسي آيس، چو تہ مون کي خبر آهي ڪنوار آهي وسلت، ڪلہ چيز پنهنجي مقرر جاءِ تي ڪين رکندي آهي. ڪٽي لوٿو ۾ ڏول وڃي مڙس جي اڳيان ڪل لاٿي مانس. چيومانس، "هي لوٿو ڏول ڇا لاءِ ٿٻيٺئي آهين؟" تہ ٿيٻڙڪي ڪاڏي چويم "ها ٿٻيٺئي آهيان ٿٻيٺئي آهيان."

مون چيو، "توکي چيو اٿم نہ سٽونٽي هيٺ نہ ڦٽي ڪندي ڪر، طاق تي رکي ايندي ڪر." تہ ٿو پاٺم ڊينگ ڊاري "سرستي تونٽي ڪٽي سونٽي مٿي رکين ها. هيڏو غصي ۾ اچڻ جي ڪهڙي ڳالهہ آهي؟"

چيومانس ”ننڍين ته تونبه ڪلر سان ملي ڪلر. اڳي تنهنجي ۽ ماڻهي جي نوڪرياڻي هئس هاڻي جوڙهين جيتري نفري ڪريان؟“

ته ٿو چويم ”الاجي ڪٿان ٿي ايڏيون تشبيهون آڻين ڳالهائڻ ۾.“

”توبهه، پلا پيو آهين زال جي اڳتي ۾ ڏنو سو مون مانئي ويڪ ڪيندين. هن وينگس کي ڪر هلائڻ لاءِ چو چوندين؟“

ماريو اچي پيو ٺهڪن ۾، چي، ”سرستي واه جيترولي ٿي ڳالهائين، پر ڳالهائڻ مان ٺوڪ ڪڍي ڇڏ.“

”ٺوڪون وري مان ٿي هڻانس. اها ته جيڪا مرگهه – ننڍين ٿو چوين ان جي ٺوڪ ڏٺي اٿيئي؟ چپ چپ ۾ اهڙو گهوريندي جن چوندي پيئي وڃي ته اسين ته ڪيس وڻونئي نٿا. مان ته ان ڪري سڏيانس ٿي مرگهه ننڍي.“

”مرگهه – ننڍي“ وني جو تاڙي هڻي ٺهڪ ڏنائين اصل گهرئي وڃي ويو. چوي ”ويهه ويهه سرستي. ها پوڻيو ڪجهه ڏاءِ. تون ته ڏاڍي چرچائڻ ٿي پيئي آهين. مون کي ته خبر ئي ڪانهي.“

”چرچائڻ ڇا جي آهيان. مون ته جوڙهين وانگر نرو نڪاءُ اچيئي ڪونه. مان ته آهيان سڌي سنواڻي اصل دهل تي ڏونڪو. ڪلهه ڪينائي پاڙيواري پٽ کي ڪٽي ننڍين ٿي- شرٽ پارائي. مون سڌو چيومانس، ”وڃ ڪري نوان ڪپڙا پاتا اٿيئي پٽ کي، اگهيو ته هئي جو گيوبه ڪونه لٿي. پاتو ته مارئي کي ڪچوبه ڪونه اٿيئي. لنگهو للوءُ ڍڍي تي ڪٽي ڇٽي آهين صبح صبح- هيڏو ممڻبوڪس ڪو نهي ٿو ڇا هنج ۾.“

پيئڙي کي منهنجو ڳالهائڻ ايڏو ته وڻيو جو و وڃي ٺهڪن مٿان ٺهڪ ڏيندو پر هوءَ مرگهه ننڍي. هيڏا هيڏا دوڏا ڪڍي جو مون ڏي گهوري نهارڻ لڳي ته چيم ڏٻليا پيچ ته پچون. هيءَبه نه اميءَ وانگر ڏنييم ته سرستي گهرائي جيتري عزتي نه ڪبي آهيبلبا

آهي دنيا ۾ سچ مرچ، ڪوڙ ۽ڙم، هاڻي ڪاريهوسي لاءِ چوان ها سولجر ٿو لڳي ته نري ڳڳتڪي پوي ها.

ته ٿو ياڻم پڇيم، ”اهو ڳڳ يلا ڇا ٿيندو آهي؟“

موڪڏس، ڦاٽس ماريي مان-ٽيلاٽلا مون کي ڪم پيو سڏي، ويهار وڃي انهيءَ وينگس کي ڳالهين لاءِ.“

چي، ”وينگس جي ته يلا معنيٽنڪيندي وڃ...“

”اڙيهيلا ڳگر ڳگر پندا اڙيا، مون کي ايڏي واندڪي رکي آهي ڇا؟“

”سرستي تنهنجو ڳالهڪڻ آهيهلڪل ڇيدو رڳو ان مان ڏنگ ڪيي ڇڏ.“

چيومانس ”يڪڙا، منهنجو ڳالهڪڻ ڏنگيڪي ٿو، ته پوءِ چوين ڇو ٿو ڳالهاءِ. مڪا ويد شاستر ۾ چريا چئبا، جي چون هميشه سچ ڳالهايو. امانهه چوي پٽيءَ ڏني وار ڪسن ته ڪسڻ ڏين سچ چوندي دوست رسن ته رسڻ ڏين.“

ياءُ ماريو نري پيو ”واه واه واه واه. ڇا ته پهاڪا ٿا اچني.“

ڪل اچي وڃي مونکيهس ياڃڪي سهي ڪين سگهي، چوي ”ديدي، اڄهيهيءَ کي سنان ڪرايو نه، شايد ٽپ آهي مون کي.“

ڪچيم ڪين، سڪور پيي سونيءَ کي وٺي ويس سنان ڪرڪڻ. ٻڪوڊرهڪوڊر مکي ڪٽي ڳل ڳل ڪيومانس. چوري آهيهڪڪيهدڪ سو ماءُ کي توتلي زبان ۾ چوڻ لڳي ٿي ڇر تي: ديدي مون کي چلٻون هنونهڪوڊر مکو، هاني مان ڳل آهيان.“

ياڃڪيءَ سر وٺايس ”ديدي وا وا آهي توکي ڳل ڳل ڪيڪين نه؟“

چيومانس ”ڪنوار اها خوشامد ڪريڪي ملهه منو اٿيڪي، پر مون تي ڪانه هلندءِ.

سمجهين ٿي روز ويهي، سنان ڪرڪيندي سانس ڇا؟ نهلبا مان للي چيي ڪانه ڄاڻان، سو سڏو ٿيهڏايڪين ته منهنجي ياءُ کي واهين ها، اهو ڊپ ٿيم تڏهن ڪٽي سنان ڪرايومانس.“

منهنجو ڪتو جوابُ ٻڌي چوري اهڙو ڪجي جهڙي پيٽ ٻوٽ ٻئي پاسي ڪري سمهي پيئي. پر مان هيڏانهن وڏي ويلي ڦاسجي ويس. ڇوڪريءَ کي ڪاڏي ڪارڻ جي نفري ٻه مون کي ڏيڻي پيئي، ته رات جو ٻه چوي ديديءَ ڇان ڇمند ڇ، پاڄايم جو ٻخار ڏاڍو وڌي ويو هو، سو چيومانس: ڇگو پاڻ سان ٿي سمهاريانءِ“ اجان صبح ئي ڪين ٿيو هو، ٿڌيءَ منيءَ هير، لڳن ۾ پيئي سراڪا پاتا، جو اوچتو اڱر اچي منهنجي نڪ ۾ پيئي. اکيون کڻي پنيان ته ڏسان ننڍڙي شيطان مون کان اڳيئي اٿي ويٺي آهي. چيومانس ”ايتري ۾ ڇو اٿي آهين سمهي پءُ“ ته جهڙي ڪاٺ. چوي ”ٻسڪوٽ ڪپي“ ڏبي مان ٻسڪيٽ ڪڍي آيس ته چوي ”پاڻي“ چيومانس ”چوري تون ٻه چڪئي چڪئي ٿي نفري ونيم ٻس ونيءٻوڪ ڦاڙيئين. کڻي پاڻيءَ جو گلاس ٻوٽ تي رکيومانس. جان پاسو مس ورايم ته ٻيو فرمان نڪتو ”چاڪليٽ ڪپي“ مون کي ٻه لڳي ڪاوڙ چيومانس، ”اٿي ٿيءُ منهنجي ڪمري مان رواني. وڃي ماڻهي کي اها نفري ڪراءِ“

ماڻس ته چلهڻن چڪي تپ ذريءَ جي تال ۾ مئي پوي هئي، ويچارو پاڻم اٿي ڪيس پرچائڻ لڳو. پر شيطان چوري اٿ تي ٻس چاڪليٽ ڪپي. آخر ويچارو منهنجو پاءُ کڻي ويس ٻزار ۾.

پاڄايم کي چيو، ”هھڙلٻار هيرٻا آهن ڇا؟“ ته ٿي جواب ڏنئي، ”ديدي منهنجي ملئڻن ته مهنجا هن ڪان ٻه گهٽا انگل سنا“ مون کي ان ڪري ته پاڄايم سان ڳالهائڻ تي دل ڪانه ٿيندي آهي نه. ڪلهه ڳالهه سولي ڪين مجي. مون ٻه ان ڪري وڃئي ڏنومانس ته اهڙن انگلن تي هيرئي پاڻ جهڙي روئڻي رڳت ڪجانس.

ٻس پوءِ ته هئي جهل ٻٽي لئي کٽي. پاڄايم جي نڪ مان، اکين مان، نيسارا وهڻ لڳا.

منهنجو پاءُ ٻيبيءَ کي هنج ۾ کڻي آيو ته ٿي چويس، ”مون کي هاڻي پيڪن ۾ موڪلي ڇڏيو. مون کي هتي ليئن پيو لڳي جڻ ڪندا پيلبدن ۾ ڇين“

ملئي گهوڙا، هيءُ تہ اسان جي ياءُ کي ٿي ڦٿلئي. پوءِ تہ يڳيس ماءُ وٽ. ماءُ سان ڳالھ ڪيم تہ هنبہ چانھ جي ڪٿلي پرڻ اڏ ۾ چڏي اچي ياٽم کي سگن تي ڪنيو. چي، "موڪلينس چو ڪين ٿو گهر، جتيہبخمل جي غاليچن تي وجي سمهندي. هتي تہ ڪندا ٿا لڳنس نہ. هڪڙو سبر هجي روڳيہبيوبين جي هڏن تي تہ نہ هٽجي نہ."

ياٽم ڊگهو ساھ کڻي چيو، "امان تڪڙبہ تہ تو ڪئي نہ، مون تہ چيو، سرستيءَ جي شادي ٿي وجي پوءِ شادي ڪندس. هاڻي ڪهڙي منهن سان چڏي اچانس."

مانبہ اچي رونشو ڏسڻ لاءِ در وٽبيني هئس، چيم "پربہ اسين سندس نفري ڪرڻ لاءِ ببڌل آهيون چا؟ ياڻ ڪهڙي اسان جي چاڪري ڪئي اٿس."

تہ ٿو ياءُ منهنجو، اکيون ڪڍي چويم،ٹبڪبند ڪر. تنهنجي چاڪريءَ لاءِ امي ويني آهي اميءَ لاءِ تون ويني آهين..."

تڏهن مونبہ ماءُ کيہبانهن کان چڪي چيم، "امي هل، هن جي چاڪري يلي پيئو ويهي ڪري."

اميءَ چيو، "موٽي نہ ڏاريو رت گهر ۾ اچي، پنهنجوبہ پرلئو ٿيو پوي."

بنهي جا منهن سڄيل جهڙا ڊبا. پيئو کڻيہباٽلي هليو دوا وٺڻ. پنيان ملئي جيڪا ڪپڙا ڌوئيہبالٽيءَ ۾ رکي ويئي هئي سي جوٽس کڻي هليہباهر جهليءَ تي سڪڻ. ايتري ۾ پيئو صاحب موٽي آيو، شايد پئسا ڪونہ کڻي ويو هو. اچي جوءِ تي مٽيو. چي، "تون چا لاءِ ويني ڪپڙا سڪڻ وجهين؟ تپ ۾ آرام نہ ڪرڻ کپي؟" جوٽس آهي پلا پير جو پن سا رڙ ذريءَ تي ڏکي ويئي ۽ پلنگ تي چڙهي وجي ڊگهي ٿي سمهي پيئي. پيئوءَ اچي مون کي وٺ ڪئي. چي، ڪپڙا تو چو نہ ٿي سڪڻ وڌا. مان تبري ويني هئس. چيم، "چو يايي صاحبان اپ مان لٽي آهي چا؟ مان تہ اهڙي جهڙي تپ کي ليکيانبہ کي. هونءَ ڪم ڪونہ ڪري، هاڻي مڙس کي ڏيکارڻ لاءِ اٿي تپ ۾ ڪپڙا سڪڻ ٿي وئلئين."

ٻس منهنجو اهو چوڻ ۾ پڪوءَ جو تپي لوهه ٿيڻ. چوي، ”اٿي هينئر ڪپڙا سڪڻ وجهه.“

مون ٻه چيو، نٿي وجهان ڇا ڪندسين؟“

ته ڏڪ الاري چوي، ”نٿي وجهين؟“

چيومانس، مارٽو اٿئي ته ماري ڏيکاري ٻاقي ڪپڙا مان پوءِ ٻه ڪانه سڪڻ وجهنديس.“

پاڻم جيءَ ڏگري چڙهي ويئي. ڪٽنديئي جو ڪنڌ وارلپه ڏڪ وهڻي ڪيپڪيٺ ٻس منڍي

تي ٿيڙهي ٿي ويئي، مان ٻه ضد تي هئس. چيومانس، ”مار مار، جيترو مارٽو هجيئي

اوترو مار.“ جوءِ سندس ويڏل وٺي رڙيون ڪرڻ لڳي. ڏڪي ڏڪي جهڙو ڪروڙ. اميءَ

اچي پڪوءَ کي سهم ڪڍي. ”هٽي پيڻ کي ته ڊڙي رکيئه، هوڏانهن جوءِ جي ته ڪر.

ڏڪٽيءَ ۾ ساهه نه نڪري وڃيس.“

جان ڪٽي ڏسون ته پاپيءَ جا هٿ پير پيا ڏکن. چي- ڏاڍو سيءُ ٿو پويمڙٻس پوءِ ته مون

کيه لڳي ساڃي، پاڻم جي مار جون وٺي جوڻس مان ڪسرون ڪڍيم چيومانس، ”ڪيئن

پڪڙا، جوڻهين مون کي مار ڪيڪئي هاڻي لوڙي ويني ته ڪيتو؟“

چوري روئي روئي اصلپڪ پاڻيءَ جا. چوي پيئي، ”ديدي، مون ڪانه توکي مار ڪيڪئي،

مون مار ڪانه ڪيڪئي ديدي.“

پاءُ منهنجو ڊينگ، هاڻي مٽي کي هٿ ڏيئي ويهي رهيو. امي سوڙ ڪنوار جي مٿان

وجهي مون کيٻانهن کان وٺي پنهنجي ڪمري ۾ اچي ويهاريو. هڏپئي سور ٿيا.

گهر ۾ ايڏي چپ چپات لڳي ويئي جو سئي ڪري تڀه جيڪر آواز ٿئي.

ان مهل اچي پرگهٽ ٿي اها نِنڍڙي شيطان، هٿ پنيان ڪري ٿي چويم، ”ديدي مون مٽيءَ

۾ هٿ ڪانه وڌا.“ مون چيو، ”پوءِ پٺي هٿ پنيان ڇو ڪيا اٿيئي.“ زوري جو هٿ ڏنامانس ته

ٻئي هٿ مٽيءَ ۾ ڀريل. مون چيو، ”هاڻي توکي مان ماريان نه؟ ڦاڙيانءِ نه پيٽ ٻس وٺي

رڙيون ڪرڻ لڳي ”پپا ديدي ميلي کو مالتي هئه پيٽ ڦالتي هئه...“

مون کي لڳو غصو چيم، ”پڙهي پيئيو آهي ڇا سنڌي کونہ ٿو سمجهي ڇا جو مالتي هئہ ۽ ڦالتي هئہ لڳيليءِ ويني آهين؟“

بس ڊک پيليءِ وٺي پڳي ماڻ وٽ. اميءَ ٻہ ٿڌو ساهہ کڻي چيو، ”ڌيءَ موٽي نہ ملک ڦٽو، جو وڏيون ڇوڪريون گهر ۾ ويهجي ويئون ٻارن جي ٻولي وجي پيئي ٿيندي.“ حالتن ڊکر تہ مون کي ٻہ ڇچاڙهي ڇڏيا آهن. سون جهڙو ياڻئي ٻدلجي ويو آهي، ماڻ ٻہ هاڻي گهڻيءِ پيرا چڙهون ڏنيون آهن جي اهلبہ ٿي پوي هيڏانهن هوڏانهن تہ....“